

Carmen Olssons väg till butodansen

“Allt föll på plats när jag kom till Japan”

Carmen Olsson – ett namn som leder tanken till såväl flamencodans som snoa. Men det är varken det spanska eller det nordiska arvet som gjort sig gällande i Carmens sökande efter ett kroppsligt uttryck. Det fann hon i mötet med den japanska kulturen. Idag är hon en av Sveriges mest uppmärksammade butodansare och är våren 2014 aktuell i samband med det europeiska kulturhuvudstadsåret i Umeå i ett konstprojekt med anknytning till hållristningar och samisk kultur.

Carmen Olsson dansar i 100 Migratory – Monica L Edmondsons utställning. Bilden något beskuren. Foto: Malin Grönberg

FAKTA CARMEN OLSSON

Född i Göteborg

Bosatt i Uddevalla

Familj: Sambo, dotter, mamma, pluspappa och sju halvsyskon

Utbildning: 1986–1990 Landskapsarkitektur vid svenska lantbruksuniversitetet

1991–1993 Gerlesborgsskolan i Bohuslän

Sedan 1993 arbetat med Body Weather, performancebaserad butodans.

2004 med i Dansens Hus satsning på sju kvinnliga koreografer. Av det producerade SVT ett K-special, “Tro hopp och debuter”.

2005 studier i Spanien med Konstnärsnämndens Koreografiska Vistelsestipendium

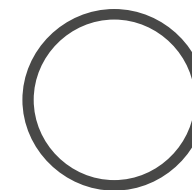
2006 Adlerbertska kulturstipendiet

2013 Producentstöd dans

Egna verk i urval: *Pang* (2013), *Clouddust* (2010), *Performance Eld Sjal* i Vitlycke (2009), *Skymningens handske* (2005), *Under asp* (2004), *Ur mörker* (2001), *Yuki Yama*, *Open*, *Om tiden*, *Plats specifika*

Carmen Olsson i sitt verk *Pang* som hade urpremiär på Atalante i Göteborg i slutet av 2013. Foto: Zeppa

rd som längtan och sökande går som en röd tråd i ett samtal med Carmen Olsson, som jag träffar över en kopp kaffe på ett konstkafe i Uddevalla, strax innan hon ska bege sig till Umeå för slutarbetet på det verk hon ska delta med vid invigningen av kulturhuvudstadsåret. Hon talar långsamt och eftertänksamt när hon beskriver det som legat och grott medan hon haft fullt upp med ett annat krävande verk, *Pang*, med musik av Harald Svensson och kostym och scenografi av Zeppa, som uruppfördes inför en hänförd publik på Atalante i Göteborg i slutet av 2013.

Carmen Olsson hade vid det laget skapat ett 30-tal soloföreställningar men detta var första gången hon hade en andra dansare, Simon Kriisin, med på scenen. *Pang* handlar om de ständigt föränderliga krafterna inom oss.

– Nu i Umeå är första gången jag gör något så stort offentligt, där jag utgår ifrån en annan persons idéer och tankar, som jag ska omsätta till min egen förståelse. Jag är ju van att vara helt fri i mitt skapande, men här är det någon annans ram som jag tar spjörn emot. Min strävan har varit att vara mer abstrakt, att öppna för en annan upplevelse än den man kan få genom att titta på foton och texter.

Carmen Olssons dans är en del i en dans-/konstperformance inom ramen för en pågående satsning på den samiska kulturen, kallad *Rock Art in Sápmi* (Sameland). Dit hör också ett praktfullt bokverk, som förutom fynd av hållristningar i Västerbottens län också behandlar de tre mest betydelsefulla nordliga hållbildsplatserna: Nämforsen i Ångermanland, Alta i Norge och Suomussalmi i Finland.

>>>

Carmen Olssons senaste verk uruppfördes vid invigningen av Umeå som europeisk kulturhuvudstad och ingår i glaskonstnären Monica L Edmondsons utställning @ 100 Migratory. Foto: Malin Grönberg

Hällristningar är nu inte något främmande för Carmen Olsson, som under många år hade sin plattform i Gerlesborgstrakten. För några år sedan gjorde hon också en performance kallad *Eld Sjel* vid hällristningarna i Vitlycke. Hon har också tidigare gjort verk ihop med olika konstnärer, målare och skulptörer. Samekulturen har hon däremot inte varit nära.

Men så hände det sig att hon för drygt två år sedan fångades upp av dåvarande chefen för Norrlandsoperans dansverksamhet, Annelie Gardell, nu chef för Dansens hus i Stockholm. Hon ville sammanföra henne med glaskonstnären Monica L Edmondson, som sökte en dansare till ett projekt för kulturhuvudstadsåret 2014. Det skulle bli till en föreställning på Västerbottens museum i samarbete med Norrlandsoperan. När det här numret av Zenit kommer ut har resultatet av samarbetet mellan Edmondson och Carmen Olsson redan visats som en av invigningsattraktionerna. Ytterligare föreställningar blir det under den så kallade sameveckan i mars.

Vad Carmen haft att förhålla sig till i sitt verk är framför allt en samling glaskärl av Monica L

Edmondson i ett projekt kallat *100 Migratory*. Kärlen är inspirerade av konstnärens egen samiska bakgrund och ämnade att symbolisera tillhörighet, identitet och emigration. I det syftet har en del av kärlen varit på besök på ambassader runt om i världen för att återvända med var sin historia i avsikt att skapa förståelse för det okända.

Carmen och Monica träffades första gången under en oktobervecka 2012 i Saxnäs. Nästa gång var i ett mycket vintrigt Tärnaby i februari 2013 för bildtagning och för att Carmen skulle få en upplevelse av snön och utforska rörelser och dans i förhållande till glasverken.

– Vi fick bra kontakt direkt, för det visade sig att vi hade mycket gemensamt. Dit hörde oviljan att mystifiera eller framställa schablonbilder utifrån ursprungskulturer. För Monica är kärnan det viktiga men också att tradition får fortsätta utvecklas in i framtidskonsten. Det visade sig att också hon har bott en tid i Japan.

För musiken till dansverket i *100 Migratory* svarar göteborgaren Anders Rimpi, som, liksom Monica, har samiskt ursprung.

>>>

Hur hittade du då vägen till buton?

– Jag växte upp i Kortedala i Göteborg och kände redan som barn en längtan efter att röra mig som i dans och vara ute i naturen. Jag letade upp speciella platser där jag blev som alldeles yr av ljus, ljud och dofter och dansade som berusad av platsens stämning. Jag tror jag förde ett slags omedvetet, ordlöst samtal med och om mig själv i världen, genom kroppslig aktivitet.

I skolan lade Carmen Olsson all sin energi på gymnastiken och började tävla för den lokala klubben, men när den blev för liten blev det också stopp för en fortsatt karriär. En längtan till havet och ett behov av att arbeta med jorden, forma växtlighet och skapa rum i naturen hör också till det som präglade Carmens levnadsbana och som kan ses som förklaring till att hon först utbildade sig till landskapsarkitekt. Det är också här som hennes intresse för träningsmetoden Body Weather (BW) kan förklaras – en metod som har utvecklats i Japan av butodansaren Min Tanaka och hans grupp Mai-Juku. Carmen beskriver den som en praktisk strategi för kroppen och sinnet, för att odla ett medvetet förhållande till den ständigt pågående förändringen i och utanför kroppen.

– Det var en känsla av att bli tagen med storm, när jag första gången kom till Body Weather Farm i Japan. Genom att arbeta med BW har jag nått en egen förståelse av vad buto är. Bitar föll på plats för mig, när jag såg att de höll på med både dans och natur, seriöst, inte barnens lek, utan vuxna som organiserat upp strukturer för hur man jobbar med sina rörelser och jag bara kände att allt var så rätt, även om det också var jobbigt att möta en helt ny kultur.

Ytterligare bitar fogades till hennes liv när hon i 20-årsåldern försökte spåra sin spanska pappa. När hon till slut fick upp spåret var han dessvärre död, men fem halvsyskon kunde hon plötsligt foga till de två hon redan hade i Sverige. Självt beskriver hon sig som ett "enfant d'amour" som frukten av ett möte mellan hennes bohuslänska mamma och en spanjor som flytt Franco-regimen, gått till sjöss och kommit till Sverige. Men under hela hennes uppväxt fanns en undran över vem denne pappa var. Och det satte hennes fantasi i rörelse.

Har det inte givit dig lust att också dansa flamenco?

– Jo, jag tog en kvällskurs i Stockholm när jag bodde där 1989–90. Senare, 2005, fick jag ett stipendium från Konstnärsnämnden till Spanien, där jag arbetade med föreställningen *Skymningens handske*. När jag var i Sevilla ville jag få kontakt med genuin flamenco och någon sa ett namn på en kille som "verkligen kunde".

Det visade sig vara ingen mindre än Israel Galván, som numera klassas som en av världens främsta flamencodansare.

– Han var redan då på väg att bli superstjärna, förklarar Carmen, men han blev intresserad av vad jag höll på med, så jag fick gå på hans flamencoträning och han på mina träningspass. Vi bytte kunskaper. Jag ville inte bara lära mig stegen utan jag ville också komma åt den sydspanska mentaliteten som flamencon fångar upp. Också han tyckte att buto och flamenco, trots så skilda kulturer, har något gemensamt. Flamencon är också väldigt behärskad och återhållen men så plötsligt exploderar det. Många japaner har faktiskt en kärlek till flamencon.

Carmen Olsson säger att hon aldrig hade för avsikt att bli flamencodansare. Men buton har hon gjort till sin, utgått från Body Weather och format en egen väg som hon kallar Mibudo.

Några rader ur en recension jag själv skrivit för många år sedan, efter en av de föreställningar jag sett av och med Carmen, skulle kunna gälla för flertalet av hennes verk:

Carmen Olsson har till fullo tillskansat sig butodansens oerhörda behärskning, långsamma rörelser och djupa innebörder. Hon gjuter med den späda kroppen betydelse i varje litet steg, varje handrörelse, vridning, knyck, blick och skapar ideligen överraskningsmoment. Ett allkonstverk av förunderlig skönhet, där rörelse, bild, ljud och ljus skapar en organisk helhet.

Det glittrar till lite extra i Carmen Olssons ögon när hennes sjuåriga dotter kommer på tal. För om dansen för henne själv varit ett ensamt sökande ser hon sin längtan att uttrycka sig gå igen hos dottern. ■ BRITT NORDBERG